

## RELACIJE IZMEĐU ŠKOLSKOG USPJEHA I STAVOVA O SUKOBIMA

Mr.sc. Snježana Dautović

Prva osnovna škola Dugave, Zagreb

snjezana.dautovic@zg.t-com.hr

**Sažetak** - Autorica prezentira rezultate empirijskog istraživanja relacija između općeg školskog uspjeha učenika jedne zagrebačke osnovne škole i njihovih stavova o pet uobičajenih obrazaca ponašanja u socijalnim sukobima. Polazi od hipoteze prema kojoj su uspješnijim učenicima bliski stavovi o poželjnom kompromisnom i suradničkom modelu, dok su manje uspješnim i neuspješnim učenicima bliski stavovi o poželjnom modelu čekanja, «krapanja» i pobjeđivanja.

Na uzorku od 276 učenika, statističkom obradom podataka uz pomoć kvadrat testa na razini značajnosti od 5% dobiva rezultate prema kojima su manje uspješnim i neuspješnim učenicima bliski stavovi o poželjnom čekanju, «krapanju» i pobjeđivanju, dok su kompromis i suradnja obrasci svojstveni uspješnijim učenicima.

Objašnjenje dobivenih rezultata vezanih za učenike sa slabijim školskim uspjehom autorica nalazi ponajviše u zatvorenom krugu: slabiji školski uspjeh – slabija motiviranost za poduzimanje napora u razrješavanju sukoba – slabiji školski uspjeh. Osim toga zagovara i potrebu sustavne edukacije osobito manje uspješnih učenika o poželjnim obrascima ponašanja u socijalnim sukobima.

**Ključne riječi:** učenici osnovne škole, školski uspjeh, ocjenjivanje, obrazac ponašanja, socijalni sukob.

### I. Uvod

Ispitivanje i procjenjivanje znanja nerazlučivi je dio jedinstvenog obrazovnog procesa. U svim oblicima i na svim stupnjevima organiziranog i sustavnog podučavanja i školovanja nalazi se u nastavni rad uključena djelatnost ispitivanja i procjenjivanja znanja. Nastavnici gotovo svakoga dana provjeravaju pa i ocjenjuju znanja svojih učenika. Pritom im takva kontrola njihovih obrazovnih postignuća ima najmanje dvojaku funkciju:

1. omogućuje dobivanje podataka o tome s kakvim uspjehom učenici stječu i vladaju predmetnim sadržajima (što im omogućuje praćenje njihova edukativnog razvoja), i
2. osigurava dobivanje povratne informacije o svojem nastavnom radu kako bi mogli prikladnije i uspješnije oblikovati i realizirati.

Istraživanja u području ocjena i ocjenjivanja, dakle dokimološka istraživanja već su do danas polučila rezultate koji u mnogome osvjetljavaju uistinu kompleksno pitanje varijable koja se ponajčešće naziva školskim uspjehom, a izražava u numeričkim kategorijama najčešće na skali od 1 do 5. O iznimnoj kompleksnosti ovoga problema sustavno i cjelovito piše Grgin (1999), s pravom upozoravajući na nužan istraživački oprez prigodom korištenja ove skale u istraživačke svrhe. Dakako, ključni je nedostatak ove skale to što je u osnovi riječ o ordinarnoj skali (ljestvici ranga) u kojoj nije poznat razmak među kategorijama. Na ovaj i slične nedostatke ocjenjivanja učenikova uspjeha u učenju već su poodavno upozorili klasici psihološke i pedagoške misli. To se ne odnosi samo na poznate američke i zapadnoeuropske autore već i na autore iz našeg bližeg okruženja (npr. Zorman, 1970, Toličić, 1970, Mandić, 1973) kao i na brojne hrvatske klasike (npr. Bujas i suradnici, 1941, Bujas, 1966, Furlan, 1964), ali i na naše suvremenike (Fulgozi i Fulgozi, 1977, Bartolović, 1982, Zarevski, 1986).

Ljestvica ocjena od jedan (nedovoljan) do pet (odličan, izvrstan), između ostaloga, dijeli učenike na samo dvije skupine:

1. neuspješne, one čija je uspješnost ocijenjena ocjenom nedovoljan i
2. uspješne, smještene na četiri preostale razine: dovoljan, dobar, vrlo dobar i odličan, razmak među kojima nije dovoljno poznat.

Prvi su, dakle, iznimno neuspješni, a drugi uspješniji u nekom općenitijem, a ne samo školsko-učeničkom smislu (Čudina-Obradović, 1987). Ovo je osobito potrebno imati na umu s obzirom na u učeničkoj životnoj dobi iznimno buran proces formiranja tzv. Self-koncepta (Tasić, 1994).

Sa stajališta potrebe istraživanja kvalitete socijalnog ponašanja učenika, osobito fenomena poremećaja u socijalnom ponašanju, izazovno je pitanje njihova ponašanja u socijalnim sukobima. Učenici s poremećajima u ponašanju često su u socijalnim sukobima. Oni najčešće ne uspijevaju izići iz sukoba na način koji neće štetiti njihovim interesima ili interesima njihove okoline. Štoviše, upravo će takvo njihovo ponašanje biti dodatni faktor koji će ove učenike još više segregirati od njihovih vršnjaka.

Sam sukob ne mora nužno značiti destrukciju. Naprotiv! O ovome iznimno inspirativno piše Deutsch (1989).

Konfliktološka literatura operira i sa stilovima ponašanja u socijalnim sukobima, prepoznajući popustljivi, kruti i načelni stil (Popadić, 2000). U posljednjim godinama istraživači i praktičari često koriste dihotomiju: nasilno i

nenasilno rješavanje socijalnih sukoba (Ajduković i Pečnik, 1993, Ajduković, 1995). Odmak od nasilja prema nenasilju rezultirao je novom dihotomijom: od tolerancije do prihvaćanja različitosti (Mathur i Rutheford, 1991, Janković, 1993, Trimarchi i Papeschi, 1996, Uzelac i dr., 2003).

Ponašanje ljudi u socijalnim sukobima ponajprije se dovodi u vezu s kulturom koje su dotični ljudi dio (Killen i Sueyoshi, 1995), Avruch, 1998, Kriesberg, 1998).

Poznati američki konfliktolog i praktičar u transformaciji ponašanja u socijalnim sukobima Weeks (1994) razaznaje nekoliko nedjelotvornih pristupa u rješavanju socijalnih konflikata, među kojima dominiraju izbjegavanje, «krpanje» i pokoravanje. Weeks raščlanjuje još i kompromis kao prihvatljiviji obrazac ponašanja te suradnju sa suparnikom nudeći sustavnu metodiku njegova učenja, jer se suradnja kao način razrješavanja konflikata još uvijek nedovoljno primjenjuje u praksi.

A u kakvoj je vezi uspjeh učenika urbane osnovne škole sa njihovim stavovima prema obrascima rješavanja socijalnih sukoba?

## 2. Cilj

Temeljni je cilj ovoga rada spoznaja zakonitosti u relacijama između, s jedne strane, školskog uspjeha učenika i, s druge strane, njihovih stavova o poželjnim obrascima ponašanja u socijalnim sukobima. Nema dvojbe da je korisno spoznati zakonitosti o obrascima ponašanja u socijalnim sukobima koji su svojstveni kako uspješnim tako i manje uspješnim i neuspješnim učenicima. Naime, socijalni sukobi su svakodnevica učenika, a otvoreno je pitanje kako se u njima ponašaju osobito s obzirom na uspješnost u školovanju simboliziranu ocjenama o općem uspjehu.

## 3. Hipoteza

Istraživačka hipoteza smještena je u kontekst teorijskih spoznaja o strukturi stavova, imajući pri tome posebno na umu odnos racionalne i emocionalne komponente stava prema pojedinom obrascu ponašanja učenika u socijalnim sukobima.

Školski uspjeh, posebice opći, da bi bio bolji, vjerojatno pretežno iziskuje i angažira racionalnu komponentu stava, a upravo ova komponenta stava, kada je dominantna, vjerojatno vodi ukupan stav prema preferiranju kompromisa i suradnje osoba u socijalnim sukobima. S druge strane, lošiji bi školski uspjeh mogao biti posljedica nedovoljno racionalno, dakle dominantno emocionalno, obojenih stavova, a sve to vjerojatno vodi prema preferiranju odlaganju rješenja ili njegovu «krpanju» ili poražavanju suparnika.

Polazi se, dakle, od hipoteze prema kojoj su uspješnijim učenicima bliski stavovi o poželjnom kompromisnom i suradničkom, dok su manje uspješnim i neuspješnim učenicima bliski stavovi o poželjnom čekanju, «krpanju» i pobjeđivanju u socijalnim sukobima.

## 4. Metode

### 4. 1. Uzorak ispitanika

Koncipirano je i provedeno empirijsko istraživanje na uzorku od 276 učenika iz I. OŠ «Dugave» u Zagrebu.

Distribucija ispitanika prema dobi je sljedeća:

- između 10 i 11 godina.....80 ili 28.98%
- između 11 i 12 godina.....67 ili 24.27%
- između 12 i 13 godina.....64 ili 23.18%
- između 13 i 14 godina.....65 ili 23.55%

Istraživanje provedeno na ovom uzorku, pokazuje da naši učenici različitih dobnih kategorija primjenjuju gotovo iste ili vrlo bliske obrasce ponašanja u socijalnim sukobima.

### 4. 2. Uzorak varijabli

Ključna varijabla korištena u istraživanju je «školski uspjeh na kraju 1.polugodišta školske godine 2005./06.» Definirana je putem pet kategorija: nedovoljan (1), dovoljan (2), dobar (3), vrlo dobar (4) i odličan (5).

Pet varijabli koje slijede konstruirane su po Likertovom modelu, a opisuju stavove o pet po D. Weeksu ključnih obrazaca ponašanja ljudi u socijalnim sukobima: čekanje, «krpanje», pobjeđivanje, kompromis i suradnja. U ekstenzivnoj formi ove varijable glase kako slijedi:

1. Je li dobro čekati da vrijeme učini svoje, pa da se sukob pomalo zaboravi?
2. Je li dobro bilo kako zakrpati, tj. izgladiti sukob?
3. Je li dobro nastojati do kraja pobijediti suparnika u sukobu?
4. Je li dobro pogađati se sa suparnikom u sukobu, tj., tražiti neko srednje rješenje (kompromis) u kojemu će svaka strana morati malo popustiti?
5. Je li moguće da iz jednog (istog) sukoba obje strane iziđu zadovoljne?

Kategorije odgovora na svih pet gornjih pitanja formirane su po Likertovom modelu, kako slijedi:

1. to je uvijek jako dobro (skr.: uvijek dobro)
2. to je gotovo uvijek dobro (skr.: dobro)

3. to je ponekad dobro, ponekad loše (skr.: kako kad)
4. to je gotovo uvijek loše (skr.: loše)
5. to je uvijek jako loše (skr.: uvijek loše)

### 4.3. Obrada informacija

Informacije o stavovima učenika dobivene su putem u tu svrhu posebno konstruiranog upitnika razrađenog na temelju radova D. Weeksa (1994).

Sudjelovanje ispitanika u istraživanju bilo je dobrovoljno i sasvim anonimno.

Istraživanje je realizirano u razdoblju ožujak 2006. godine.

Hipoteza je testirana hi-kvadrat testom. Hipoteza se, dakle, smatra prihvaćenom u slučaju da je vjerojatnost pogreške, pri tvrdnji da postoji statistički značajna povezanost analiziranog para varijabli, manja od 5%.

## 5. Rezultati

### 5.1. Čekanje

Tablica 1. Relacije između školskog uspjeha i stavova o čekanju

Uspjeh	uvijek loše	loše	kako kad	dobro	uvijek dobro	Ukupno
Nedovoljan	5 9.6%	6 11.5%	18 34.6%	8 15.4%	15 28.8%	52 100.0%
Dovoljan	0 0	0 0	0 0	1 25.0%	3 75.0%	4 100.0%
Dobar	2 5.26%	3 7.9%	27 71.0%	2 5.2%	4 10.5%	38 100.0%
Vrlo dobar	6 5.3%	4 3.6%	59 52.6%	20 17.8%	23 20.5%	112 100.0%
Odličan	8 11.4%	5 7.1%	46 65.7%	6 8.5%	5 7.1%	70 100.0%
Ukupno	21 7.6%	18 6.5%	150 54.3%	37 13.4%	50 18.1%	276 100.0%

$$\chi^2=38.41 \quad df=16 \quad P(\chi^2)=26.30 \quad s=0.05$$

Nije teško uočiti kako učenici pretežno lošijega školskog uspjeha razmjerno češće ističu kako je čekanje dobar obrazac ponašanja. S druge strane, uspješniji učenici, a osobito najbolji, izražavaju svoj oprez time što vidljivo češće odgovaraju s «kako kad». Oni su zapravo, razmjerno ravnomjerno rasporedili svoje odgovore po svih pet mogućih kategorija.

U socijalno-pedagoškom smislu ovdje se otvara pitanje potrebe pokretanja inicijalne motiviranosti slabijih učenika za ulaganje napora za iznalaženje konstruktivnih rješenja u konfliktnim životnim situacijama. Težište stručnog rada u toj situaciji mora biti locirano u sferi djelovanja aktivnosti učenika.

## 5.2. «Krpanje»

Tablica 2. Relacije između školskog uspjeha i stavova o «krpanju»

Uspjeh	uvijek loše	loše	kako kad	dobro	uvijek dobro	Ukupno
Nedovoljan	2 5.5%	1 2.7%	14 38.8%	4 11.1%	15 41.6%	36 100.0%
Dovoljan	0 0	0 0	1 25.0%	1 25.0%	2 50.0%	4 100.0%
Dobar	4 7.5%	16 30.2%	17 32.0%	8 15.1%	8 15.1%	53 100.0%
Vrlo dobar	3 2.7%	2 1.8%	32 29.6%	26 24.1%	45 41.6%	108 100.0%
Odličan	2 2.6%	3 4.0%	31 41.3%	15 20.0%	24 32.0%	75 100.0%
Ukupno	11 3.9%	22 7.9%	95 34.4%	54 19.5%	94 34.0%	276 100.0%

$$\chi^2=57.35 \quad df=16 \quad P(\chi^2)=26.30 \quad s=0.05$$

«Krpanje» kao obrazac tzv. brzih rješenja, nerijetko dovodi do daljnje eskalacije sukoba. Kod sudionika u sukobu zapravo se stvara iluzija da su osnovni problemi riješeni, a u osnovi istinski sukob ostaje neriješen.

I u ovome dijelu su dobiveni rezultati slični prethodnima. Razmjerno je više lošijih učenika koji misle da je «krpanje» dobar i uvijek dobar obrazac ponašanja u socijalnim sukobima. S druge strane uspješniji učenici su jasniji u pogledu stavova o neprihvatljivosti «krpanja». Njihova zadovoljavajuća uspješnost u učenju je zapravo prostor u kojemu su njihovi istinski uloženi napori, uloženi i u pravcu prihvatljivog rješavanja sukoba u životnim situacijama.

## 5.3. Pobjeđivanje

Tablica 3. Relacije između školskog uspjeha i stavova o pobjeđivanju

Uspjeh	uvijek loše	loše	kako kad	dobro	uvijek dobro	Ukupno
Nedovoljan	7 17.5%	7 17.5%	13 32.5%	4 10.0%	9 22.5%	40 100.0%

Dovoljan	1 10.0%	4 40.0%	3 30.0%	2 20.0%	0 0	10 100.0%
Dobar	14 34.1%	6 14.6%	11 26.8%	3 7.3%	7 17.1%	41 100.0%
Vrlo dobar	29 25.4%	19 16.6%	41 35.9%	11 9.6%	14 12.3%	114 100.0%
Odličan	12 16.9%	17 23.9%	28 39.4%	4 5.6%	10 14.0%	71 100.0%
Ukupno	63 22.8%	53 19.2%	96 34.8%	24 8.7%	40 14.5%	276 100.0%

$$\chi^2=36.61 \quad df=16 \quad P(\chi^2)=26.30 \quad s=0.05$$

Hipoteza je potvrđena i u ovome dijelu. Uspješni učenici razmjerno češće odgovaraju kako je pobjeđivanje loše, a neuspješni da je takvo ponašanje u sukobima uvijek dobro. Može se pretpostaviti da će učenici sa slabijim uspjehom u školi posegnuti za različitim vidovima agresivnosti, uključujući i nasilje u pokušaju rješavanja sukoba. Ovakvo se ponašanje kod ovakvih učenika javlja i kao svojevrsni kompenzacijski mehanizam na njihov školski neuspjeh, za razliku od uspješnih kojima ovakva kompenzacija najčešće nije potrebna.

#### 5.4. Kompromis

Tablica 4. Relacije između školskog uspjeha i stavova o kompromisu

Uspjeh	uvijek loše	loše	kako kad	dobro	uvijek dobro	Ukupno
Nedovoljan	8 16.3%	9 18.4%	14 28.6%	5 10.2%	13 26.5%	49 100.0%
Dovoljan	0 0	0 0	1 25.0%	1 25.0%	2 50.0%	4 100.0%
Dobar	1 2.6%	3 7.9%	16 42.1%	8 21.0%	10 26.3%	38 100.0%
Vrlo dobar	5 4.4%	7 6.1%	39 34.2%	26 32.0%	37 22.8%	114 100.0%
Odličan	1 1.4%	4 5.6%	16 22.5%	25 35.2%	25 35.2%	71 100.0%
Ukupno	15 5.4%	23 8.3%	86 31.1%	65 23.5%	87 31.5%	276 100.0%

$$\chi^2=34.42 \quad df=16 \quad P(\chi^2)=26.30 \quad s=0.05$$

Unatoč svim mogućim nedostacima spremnost na kompromis može se ocijeniti vrijednijim od izbjegavanja, «krpanja» i osobito od pobjeđivanja (poražavanja) suparnika u sukobima. Spremnost na kompromis, naime,

upućuje na zaključak kako svaka strana ipak uviđa potrebe suprotne strane. I da je izići iz konflikta, ili ga prevladati, ipak nužnost.

I u ovome slučaju rezultati potvrđuju hipotezu. Najbolji učenici u razmjerno većem broju misle da je kompromis dobar i uvijek dobar, a najlošiji da je uvijek loš ili ponekad loš, a ponekad dobar.

U konkretnim konfliktnim situacijama koje sami proživljavaju uspješniji učenici ulaze u kompromis s povoljnijih pozicija baš zato što su bolji učenici po ocjenama od onih s lošijim školskim uspjehom.

## 5.5. Suradnja

Tablica 5. Relacije između školskog uspjeha i stavova o suradnji

Uspjeh	uvijek loše	loše	kako kad	dobro	uvijek dobro	Ukupno
Nedovoljan	15 31.2%	8 16.6%	14 29.2%	5 10.4%	6 12.5%	48 100.0%
Dovoljan	1 20.0%	0 0	0 0	2 40.0%	2 40.0%	5 100.0%
Dobar	2 5.3%	3 7.9%	13 34.2%	4 10.5%	16 42.1%	38 100.0%
Vrlo dobar	10 8.7%	5 4.4%	23 20.2%	22 19.3%	54 47.4%	114 100.0%
Odličan	2 2.8%	1 1.4%	17 23.9%	13 18.3%	38 53.5%	71 100.0%
Ukupno	30 10.8%	17 6.1%	67 24.3%	46 16.6%	116 42.0%	276 100.0%

$$\chi^2=58.00 \quad df=16 \quad P(\chi^2)=26.30 \quad s=0.05$$

Weeks (1994) zagovara suradnju sa suparnikom kao najbolji obrazac rješavanja socijalnih sukoba. Rezultati pokazuju da se ispitanici u ovom uzorku značajno razlikuju glede suradnje kao korištenja obrasca ponašanja u socijalnim sukobima.

Isto tako upućuju i na potrebu sustavne edukacije naših manje uspješnih učenika o poželjnim obrascima ponašanja u socijalnim sukobima. Upravo se među takvim učenicima u pravilu regrutiraju mladi ljudi koji manifestiraju različite oblike neprihvatljivog ponašanja.

## 6. Zaključna razmatranja

U ovom istraživanju statističkom obradom podataka uz pomoć hi-kvadrat testa na razini značajnosti od 5% postavljena hipoteza je prihvaćena.

Rezultati govore da su:



- čekanje, «krpanje» i pobjeđivanje obrasci ponašanja u socijalnim sukobima bliskiji manje uspješnim učenicima a
- kompromis i suradnja su svojstveni uspješnijim učenicima.

Bliskost prvih triju obrazaca manje uspješnim učenicima valja promatrati u kontekstu postavljene hipoteze. Riječ je, zapravo, o dominantnoj emocionalnoj sferi koja se javlja kao temelj svojevrsnoga zatvorenoga kruga: slabiji školski uspjeh – slabija motiviranost za poduzimanje napora u konstruktivnom razrješavanju sukoba – vlastita nepovoljna situacija obilježena općom ocjenom o njihovoj nedovoljnoj školskoj uspješnosti. Rezultati ispitivanja su pokazali da kod ovih učenika sve ovo opažamo na razini visokoga prihvaćanja ovih obrazaca.

S druge strane, u cjelini uzevši, kompromis (pogodba) i suradnja su gotovo devetostruko privlačniji uspješnijim učenicima od manje uspješnih kao preporučljiviji obrasci ponašanja u socijalnim sukobima.

Naime, dobivena povezanost između ne/uspjeha i stavova o pojedinim obrascima ponašanja učenika u socijalnim sukobima pouzdana su osnova za pretpostavku prema kojoj će željena promjena na planu školskoga uspjeha, pridonijeti i željenoj promjeni u primjeni obrazaca ponašanja u socijalnim sukobima.

Rezultati upućuju na dodatna istraživanja, kao i na potrebu sustavnog učenja socijalnih vještina suradničkog rješavanja sukoba naših manje uspješnih učenika. Intencija bi trebala biti na smanjivanju impulzivnosti, razvijanju empatičnosti za tuđe potrebe i želje te osnaživanje za što zrelije i odgovornije izražavanje vlastitih osjećaja i misli koje prate sukob kao i na pozitivnom vrednovanju ravnopravnog dijaloga u procesu sukoba.

## LITERATURA

1. Ajduković, M. i Pečnik, N. (1993): *Nenasilno rješavanje sukoba*, Alinea, Zagreb
2. Ajduković, M. (1995): *Psihosocijalni aspekti nenasilnog rješavanja sukoba*, Društvena istraživanja, 15,4, 49-55
3. Avruch, K. (1998): *Culture and Conflict Resolution*, United States Institute of Peace Press, Washington D.C.
4. Bartolović, B. (1982): *Ispitivanje metrijskih karakteristika skale školskih ocjena u funkciji različitih načina ocjenjivanja*. Disertacija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
5. Bujas, R. i sur. (1941): *Subjektivni faktor u školskom ocjenjivanju*. Napredak, br. 3, str. 97-125
6. Čudina-Obradović, M. (1987): *Školska uspješnost kao indikator nenamjernih procesa socijalizacije u nastavi*. Pedagoški rad (Zagreb), Vol. 42, No 1, 84-92

7. Deutsch, M. (1989): *The resolution of conflict: Constructive and destructive processes*, Yale University Press, New Haven, CT
8. Fulgozi, A. i Fulgozi, Lj. (1977): Semantičke sposobnosti divergentne i konvergentne produkcije i školske ocjene. *Revija za psihologiju*, br. 1-2, 21-31
9. Furlan, I. (1964): Upoznavanje, ispitivanje i ocjenjivanje učenika, u: *Pedagogija*, PKZ, Zagreb, str. 42-43
10. Grgin, T. (1999): *Školsko ocjenjivanje znanja*, III. izdanje, Slap. Jastrebarsko
11. Janković, J. (1993): *Sukob ili suradnja*, Alinea, Zagreb
12. Killen, M. and Sueyoshi, L. (1995): Conflict resolution in Japanese social interactions. *Early Education and development*, 6, 313-330
13. Kriesberg, L. (1998): *Constructive conflicts: from escalation to resolution*, Rowman and Littlefield Publishers, Inc. Maryland
14. Mandić, M. (1973): Provjeravanje i ocjenjivanje znanja učenika, *Naša škola*, br. 1-2, str. 54-67
15. Mathur, S. R. and Rutheford, R. D. (1991): Peermediated interventions promoting social skills of children and youth with behavioral disorders, *Education and Treatment of Children*, 14(3), 227-242
16. Tasić, D. (1994): Djetetov pojam o sebi i javljanje poremećaja u ponašanju, *Kriminologija i socijalna integracija*, 2,2, 97-108
17. Toličić, I. (1970): Vpliv halo-učinka na ocjenjivanje učenicev, v: *Uspešnost učenicev v šoli*. Državna založba Slovenije, Ljubljana, str. 152-178
18. Trimarchi, M. i Papeschi, L.L. (1996): Od tolerancije do prihvaćanja različitosti. *Društvena istraživanja*, 2, 321-329
19. Uzelac, S. i Buđanovac A. (2003): Kanoničke relacije između samoprocjene mladih i njihovih stavova prema obrascima rješavanja socijalnih sukoba, *Kriminologija i socijalna integracija*, Zagreb, vol. 11, br 1, 25-32
20. Weeks, D. (1994): *Osam najvažnijih koraka u rješavanju sukoba (prijevod)*, Sunce, Društvo za psihološku pomoć, Osijek
21. Zarevski, P. (1986): Struktura školskih ocjena učenika VIII razreda osnovnih škola, *Pedagoški rad*, vol. 41, br. 5-6, str. 225-229
22. Zorman, L. (1970): Doba poučavanja in točnost školskih ocen, u: *Uspešnost učenicev v šoli*. Državna založba Slovenije, Ljubljana, str. 117-149
23. Zorman, L. (1987): Anksioznost učenika i povezanost s njihovom uspješnošću u školi i nekim drugim ličnim karakteristikama, *Primjenjena psihologija*, 8, 73-76

## RELATION BETWEEN SCHOOL SUCCESS AND THE ATTITUDES TOWARD CONFLICT

Snježana Dautović

**Summary** - *The topic of this article is the presentation of the results obtained from an empirical survey of relations between general school success of pupils of one primary school in Zagreb and their attitudes toward five common behaviour patterns in social conflicts. It is assumed that there is a close connection between more successful pupils and desirable attitudes which include compromising and cooperation, whereas less successful and unsuccessful pupils are expected to embrace more often the attitudes in which waiting, slacking and winning are desirable behaviour models.*

*According to the results obtained via chi-square test method of statistical data analysis on a sample of 276 pupils with a significance level of 5%, less successful and unsuccessful pupils embraced more often the attitudes of waiting, slacking and winning as desirable models, whereas compromising and cooperation were the patterns characteristic of more successful students.*

*A possible explanation of the results obtained in connection with less successful pupils is the theory of a closed circle: lower school success – lower motivation for making an effort in conflict resolving – lower school success. The author also advocates the need of systematic education, especially with less successful pupils, regarding desirable behaviour models in social conflicts.*

**Key words:** *primary school pupils, school success, grading, behaviour model, social conflict.*